

AZ ERDŐ

AZ 1862-BEN ALAPÍTOTT ERDÉSZETI LAPOK 99. ÉVFOLYAMA

TARTALOM

<i>Dr. Balassa Gyula:</i> Tízéves az Országos Erdészeti Főigazgatóság	433
Üdvözllet a tízéves Országos Erdészeti Főigazgatóságnak (<i>Dr. Gál János, dr. Madas András, Somogyi László</i>)	437
<i>Dr. Sali Emil:</i> Az erdőművelés főbb irányai az elmúlt tíz évben	440
<i>Dr. Vágó Ödön:</i> Az új erdőtörvény	444
<i>Dr. Keresztesi Béla:</i> Az erdészeti kutatás tíz éve	447
<i>Horváth István:</i> Az erdőrendezés eredményei	451
<i>Palócz József:</i> A műszaki fejlesztés helyzete és feladata az erdőgazdaságokban	454
<i>Szilkey János:</i> A fagyártmánytermelés tízéves fejlődése az állami erdőgazdaságok területén	457
<i>Mosonyi István:</i> Néhány gondolat a faipar fejlődésének irányairól	459
<i>Stróbl Kálmán:</i> A faipar tízéves fejlődése	463
<i>Dr. Dalocsa Gábor:</i> A faipari kutatás tíz éve	465
<i>Halász Aladár:</i> A népgazdaság faellátásának alakulása	469
<i>Fehér Sándor:</i> Az ERDÉRT vállalat szerepe népgazdaságunk faanyagellátásában	473
<i>Tóth Sándor:</i> Vadgazdálkodásunk helyzete	476
<i>Tóth Ödön:</i> Az erdőgazdálkodás és faipar munkaerőhelyzete	478
<i>Várszegi Ferenc:</i> Az erdészeti és faipari oktatás tíz éve	482
<i>Dr. Dobi Ferenc:</i> Tíz év az OEF és a MEDOSZ együttműködésének jegyében	485
<i>Róka Pál:</i> Egy évtized margójára	486
Az OEF első tíz esztendejének főbb eseményei	487

СОДЕРЖАНИЕ

<i>Д-р Балашша Дьюла:</i> Главному Управлению Лесного Хозяйства 10 лет	433
Приветствия по случаю десятилетия Главного Управления Лесного Хозяйства	437
<i>Д-р Шали Эмил:</i> Главные лесоводственные направления за прошедшие 10 лет	440
<i>Д-р Ваго Эден:</i> Новый закон о лесе	444
<i>Д-р Керестеши Бела:</i> Десятилетие исследованиям по лесному хозяйству	447
<i>Хорватх Иштван:</i> Результаты лесоустройства	451
<i>Палоч Йозсеф:</i> Положение и задачи технического развития в лесхозах	454
<i>Шиткеи Янош:</i> Развитие древесных изделий в гослесхозах за 10 лет	457
<i>Мошоньи Иштван:</i> Некоторые размышления о направлениях развития деревообрабатывающей промышленности	459
<i>Штробл Кальман:</i> Развитие деревообрабатывающей промышленности за десять лет	463
<i>Д-р Далоча Габор:</i> Десятилетие исследований в деревообрабатывающей промышленности	465
<i>Халас Аладар:</i> Развитие снабжения народного хозяйства древесиной	469
<i>Фехер Шандор:</i> Роль предприятия ЭРДЭРТ по сбыту древесины в снабжении народного хозяйства древесиной	473
<i>Тотх Шандор:</i> Положение охотничьего хозяйства в Венгрии	476
<i>Тотх Эден:</i> Положение относительно рабочей силы в лесном хозяйстве и в деревообрабатывающей промышленности	478
<i>Варсези Ференц:</i> Десятилетие обучения в лесоводстве и в деревообрабатывающей промышленности	482
<i>Д-р Доби Ференц:</i> Десятилетие совместного сотрудничества Главного Управления Лесного Хозяйства и Профсоюза работников лесного хозяйства	485
<i>Рока Пал:</i> Десятилетний юбилей	486
Календар событий	487

SOMMAIRE

<i>Dr. Gy. Balassa:</i> 10 ans de la Direction Générale des Forêts	433
Salutations au 10 ^e anniversaire de la fondation de la Direction Générale des Forêts	437
<i>Dr. E. Sali:</i> Les tendances de la sylviculture dans les 10 années passées	440
<i>Dr. Ö. Vágó:</i> La nouvelle loi forestière	444
<i>Dr. B. Keresztesi:</i> 10 ans les recherches forestières	447
<i>I. Horváth:</i> Les résultats de l'aménagement forestier	451
<i>J. Palócz:</i> La situation et les tâches du développement technique dans la sylviculture	454
<i>J. Szilkey:</i> Le développement en 10 ans de la production des fabriquées en bois	457
<i>I. Mosonyi:</i> Quelques pensées sur les directions du développement de l'industrie du bois	459
<i>K. Stróbl:</i> 10 ans du développement de l'industrie du bois	463
<i>Dr. G. Dalocsa:</i> 10 ans des recherches de l'industrie du bois	465
<i>A. Halász:</i> L'approvisionnement en bois de l'économie populaire	469
<i>S. Fehér:</i> Le rôle de l'entreprise ERDÉRT dans l'approvisionnement en bois de l'économie populaire de la Hongrie	473
<i>S. Tóth:</i> La situation de l'économie cynégétique en Hongrie	476
<i>Ö. Tóth:</i> La situation de la main d'oeuvre dans la sylviculture et dans l'industrie du bois	478
<i>F. Várszegi:</i> 10 ans de l'enseignement forestier et de l'enseignement de l'industrie du bois	482
<i>Dr. F. Dobi:</i> 10 ans de la collaboration parmi la Direction Générale des Forêts et le Syndicat des Travailleurs d'Agriculture et de Sylviculture	485
<i>P. Róka:</i> Sur la marge d'une décennie	486
Ephéméride	487

Tíz éves az Országos Erdészeti Főigazgatóság

DR. BALASSA GYULA

A fejlődéstörténetben 10 esztendő nem hosszú idő. A haladás messzevezető útvonalában egy szakasz, a fluktuációk folyamatában egy lélegzetvétel, — az erdők, fák életében zsenge gyermekkor.

Az emberi közösség léte, az egyes ember élete, munkájának, alkotásainak eredménye vonatkozásában azonban 10 év már hosszú idő. Magában foglal elképzeléseket és megvalósításokat, terveket és kivitelezéseket, gondokat és jólétet, hibákat és nehézségeket, rosszat és jót, átmeneti állapotokat és időtálló értékeket. Az elmúlt 10 esztendő alatt — munkánk nyomán — a ránkbízott gazdasági ágazat és iparágazat is átalakult. Mit mutat 10 év számvetése? Mennyiben tett eleget az Országos Erdészeti Főigazgatóság annak a minisztertanácsi határozatnak, amely 1954-ben kiemelte korábbi szervezeti formájából és önállóvá szervezte azzal az indokolással, hogy

„az erdőgazdasági termeléssel kapcsolatos feladatok eltérnek a mezőgazdaság tevékenységétől, ezért a két népgazdasági ágnek egy szervezeten belüli irányítása súlyos nehézségekkel jár és gátolja az erdészet területének legjobb népgazdasági kihasználását.”

Az alapító határozat meghatározta a feladatot is:

„biztosítani, hogy az ország meglevő erdei fatermésének növelésével és új erdőtelepítésekkel, fásításokkal, a népgazdaság és a lakosság nagyobb mennyiségű és jobb minőségű, olcsóbb fához, valamint egyéb erdei termékhez jusson. Gondoskodik, hogy az erdők teljes mértékben megfeleljenek fatermelő, mezővédő, vízgazdálkodás szabályozó, talajvédő, helyi éghajlatmódosító, egészségvédő, esztétikai és egyéb rendeltetésüknek. Feladata továbbá a fa elsődleges feldolgozásának, a fűrész és lemezipar, vegyi feldolgozás stb. irányítása. Irányítja a vállalatokat, intézeteket, a tanácson keresztül a nem állami erdőket, az erdőben folyó vadgazdálkodást és vadászatot...”

Az Országos Erdészeti Főigazgatóságnak az elmúlt 10 év alatt elért — számzerű és minőségi — eredményei a Minisztertanács határozatának helyességét teljes mértékben igazolják. A kormányintézkedés perspektivikus éleslátással jelölte ki az utat, amin a fejlesztésnek előre irányzott hat évében az erdőművelésnek, az erdők feltárásának, a fakitermelésnek, a mellékhasználatoknak, az erdőgazdasági munkák gépesítésének, a szakoktatásnak és tudományos munkának haladnia kellett. A határozat végrehajtásának irányítása évekre terjedő munkát adott a főigazgatóság erdőgazdasági részlegének. Sorra jelentek meg a szakmai utasítások és beható oktatásuk alapján gyorsan alakult ki erdőgazdaságunkban az egységesen haladó szemlélet, eredményes gyakorlat.

Bruttó fakitermelésünk az elmúlt tíz évben kerekén 30%-kal emelkedett. Az 1956-ban megjelent Erdőnevelési Utasítás hatására lényegesen megváltozott az állami erdők fakitermelésének szerkezete: a véghasználatok aránya 68-ról 52, illetve 54%-ra esett és ennek megfelelően nőtt a gyéritések aránya. A súlypont

a kitermelések során az erdőnevelésre, a jobb minőségű faanyag megtermelésére tevődött át. Helyes irányú szemléletváltozást tükröz a gyéritési erély fokozása: az előhasználatok során kitermelt faanyag mennyisége hektáronként a kezdeti 8,8 m³-ről gyorsan 24 m³-re szökkent fel. Nagyrészt a hossztolási munka szakszerűségének megszilárdításával az iparifakihozatalt 42,5%-ról 60% fölé emeltük és ezen keresztül 800 000 m³-rel több faanyagot bocsáthattunk az ipar rendelkezésére 1963-ban, mint tíz évvel előtte. A faanyagtermelés növelés jelentőségének közvetlen szemléltetésére igen jó példa a mezőgazdasági „szerfás épületgarnitúra” akció. Ennek keretében a legutóbbi öt év alatt összesen 400 000 m³ anyagot értékesítettünk és ezzel az ország egész sertésállománya 23%-ának, a szarvasmarha 10%-ának, juhái 12%-ának, a dohánytermelés 18%-ának, valamint a kukorica 6%-ának tárolásához, illetve elhelyezéséhez biztosítottunk megfelelő férőhelyet. Magának a fakitermelésnek a fejlődésére rendkívül jellemző a munka időszakosságának megszűnése. Még 1958-ban is 80%-át termeltük az összmenyiségnek a téli hónapokban, ma már jóformán egész éven át folyamatos a kitermelés. Egyedül ez az adat is jól jellemzi a gépkihhasználás terén elért eredményeket, a szakmunkaerővel való helyes gazdálkodást. Ezeknek az eredményeknek az eléréséhez az alapot a fakitermelési munka nagyfokú gépesítése adta. Tíz évvel ezelőtt — 1953 végén — mindössze 57 motorfűrészünk volt és ezek 16 000 m³-t termeltek ki, ma másfélezer motorfűrész 2,3 millió m³-t teljesít, fakitermelésünk zömét tehát géppel végezzük. *A fakitermelés növelése faállományaink korszerű gondozása mellett nem veszélyezteti a jövőbeni faellátást, sőt, az állományviszonyaink bő fedezetet nyújtanak a további növelésre is. Mindezek alapján megállapíthatjuk, hogy meglevő erdeink fatermelésének növelése érdekében rendkívül komoly és eredményes intézkedések történtek — a főhatóság és az irányítása alatt álló szervek ezen a téren jelentős eredményeket könyvelhetnek el.*

Összes fakitermelés és iparifa-kihozatal országosan

Megnevezés	Mértékegység	1948.	1953.	1958.	1963.
		é v b e n			
Bruttó fakitermelés	1000 m ³	3770,7	3788,0	3358,5	4499,0
összesen	Index	99,5	100,0	88,7	118,8
Iparifa-kitermelés	1000 m ³	793,6	1189,9	1192,1	2012,9
összesen	Index	66,7	100,0	100,2	169,2
Iparifa-hányad a vastagfa százalékában	%	28,8	42,5	50,2	60,9

Az új erdőtelepítések, fásítások terén elért eredményeinket az ország erdőszűlségének emelkedésében mérhetjük. Erdőterületünk a tíz év alatt kerekén 140 000 ha-ral növekedett, *erdőszűlségi viszonyszámunk a tíz évvel ezelőtti 13,4-ről 14,9%-ra emelkedett.* A növelés mértéke a legnagyobb a korábban fáttalan Alföldön. Az ütem most a földvédelmi törvény életbeléptetésével átmenetileg megtorpant. A törvény végrehajtása azonban újabb területeket fog rendelkezésünkre bocsátani és ezeknek beerdősítésére fel kell készülnünk. A tíz év alatt több mint 360 000 ha erdősítést, fásítást végeztünk és ennek legnagyobb része gyorsannövő fafajokkal, zömben nyárakkal történt. A tíz év üteme, tendenciája helyes volt, csak az utóbbi években tapasztalható nyugtalanító *visszaesés.* A csemetetermelésben, erdősítések minőségében komoly figyelmeztető jel a csemetekertjeink talajának leromlása, az erdősítések eredményességének erős csökkenése. Része van ebben az erdőtelepítési, ápolási munka csekély mértékű

gépesítettségének. Erdőművelőinknek, gépészeinknek ezen a téren igen sürgős és fontos feladataik vannak. Hasznos munka lehet az erdőművelésnek tipológiai alapokra helyezése, de helytelen fejlődési arányokra utal, ha az előírásokat nincs kivel és nincs mivel megvalósíttatni.

A népgazdaságnak és a lakosságnak fával való ellátásában igen nagy szerepe van a fafeldolgozó iparnak, nagyrészt ez hozza az erdei választékokat fogyasztásra alkalmas formába. *A fafeldolgozás terén egyik legjelentősebb lépés volt a fagyártmánytermelésnek a gépesítése.* Erdőgazdaságainknak szinte a semmiből létrehozott üzeimei az a bázis, ami valóban megsokszorozza a rendelkezésünkre álló faanyagot — ipari felhasználásra, a szükségletek közvetlen kielégítésére adja az eddig csak tüzelésre került alacsonyabbrendű választékokat. Jelentős fejlődést mutat fel fűrész- és lemeziparunk is a főigazgatóság irányítása alatt. A feldolgozott gömbfa mennyiség a tíz év alatt 70⁰/₀-kal nőtt. Fűrészüzemeinkben ez a kapacitásbővítés új üzemek építése, jelentősebb rekonstrukció nélkül, a termelés gazdaságos koncentrálásával vált lehetővé. Faiparunk fejlődésében az utolsó tíz év legjelentősebb eredménye a *farostlemez- és forgácslapgyártás* megindulása. Különösen jelentős ez azért, mert a két új üzem — a Mohácsi Farostlemezgyár és a Szombathelyi Forgácslapgyár — ma már több mint 110 000 m³ hazai termelésű tűzifa feldolgozását teszi lehetővé. A ládaiparban 75⁰/₀-os termelésnövelést értünk el, lényegében szintén bővítés nélkül, de ennél jelentősebb az alapanyagellátásában bekövetkezett profilváltozás, amelynek keretében a korábbi kizárólagos fenyőfűrészárura támaszkodó alapanyagellátás mellett ma már 80 000 m³, alacsony értékű gömbfaválasztékot is feldolgoz. Gyufaiparunkban szintén termeléskoncentrációt hajtottunk végre. A fa vegyi feldolgozását a főigazgatósággal egyidős tolmácsi falepárló üzem a tíz év alatt megbízható pontossággal végezte, a faszénszükségletnek a nemzetközi tendenciákkal egybeeső csökkenése az e téren korábbi fejlesztési elképzeléseket újabban háttérbe helyezi.

Az erdészeti főhatóság tehát fennállásának első tíz éve folyamán jelentős intézkedésekkel biztosította a népgazdaság és a lakosság nagyobb mennyiségű, jobb minőségű és olcsóbb fával való ellátását. Megtette a szükséges lépéseket ahhoz is, hogy az egyéb erdei termékek, az erdő egyéb hasznos hatásai is kellő mértékben álljanak a közösség rendelkezésére. Elsősorban ennek intézményes biztosítása érdekében kezdeményezte az új *erdő- és vadgazdálkodási törvény megalkotását*. Gondos előkészítő munkája alapján ma a kor igényeinek megfelelő törvény szabályozza erdő- és vadgazdálkodásunkat.

A törvény keretein belül a vadgazdálkodás megindult azon az úton, amin haladva betöltheti azt a helyet, amit az erdő- és mezőgazdálkodás érdekeinek szem előtt tartásával mint valóban gazdasági ágazat a népgazdaság termelő ágai között el kell, hogy foglaljon. Szépen fejlődött a tíz év folyamán az egyéb erdei termékek feldolgozása, termelése és megindult az utóbbi időkben az erdő esztétikai értékeinek tudatos kiaknázása is.

Az Országos Erdészeti Főigazgatóság feladatainak megoldása terén nagymértékben támaszkodott a tudományos intézeteinek eredményeire. A gazdaságvezetés célkitűzéseivel szorosan összehangolt *kutató munka az egyedül biztos alap* az anyagi-műszaki bázis megeremtésére, továbbfejlesztésére. Különösen fontos a szerepe az erdőgazdaság- és faiparban ma, amikor az erdőben a gépek forradalma zajlik, a faiparban pedig a hosszú időn át hagyományossá váló feldolgozási módszereket újak váltják fel. A gépek döntő térfoglalása az erdei munkában évszázadokon át megcsontosodott szemléletet dönget, a fafelhasználás új módjai pedig egészen új igényeket támasztanak a fatermesztéssel szemben. Ezen az új utakon eligazodni a tudomány iránytűje nélkül lehetetlen. Az elkövet-

Fakitermelés megoszlása szektoronként

Megnevezés	Bruttó fakitermelés, 1000 m ³			
	1951.	1953.	1958.	1963.
Állami erdőgazdaságok	2652,6	3536,3	2604,6	3481,9
Nem állami erdők	656,4	251,7	754,0	1017,0
Összesen	3309,0	3788,0	3358,5	4499,0

Az állami erdőgazdaságok fakitermelésének megoszlása

Megnevezés	Mérték-egység	1951	1953	1958	1963
Véghasználat	1000 m ³	1588,8	2058,7	1177,1	1641,3
	%	67,3	68,0	52,0	53,9
Gyérítés	1000 m ³	537,2	853,7	951,3	1286,2
	%	22,7	28,2	42,0	42,3
Tisztítás	1000 m ³	236,9	113,6	134,7	116,5
	%	10,0	3,8	6,0	3,8
Összes föld feletti nettó	1000 m ³	2362,9	3026,0	2263,1	3043,9
	%	100,0	100,0	100,0	100,0

Az állami erdőgazdaságok gyérítésének erélye

Megnevezés	Mérték-egység	1954/55	1957/58	1962/63
Gyérítések területe	ha	83 510	68 979	52 076
Gyérítések átlagos fatömege	m ³ /ha	8,8	14,1	24,0

Az állami erdőgazdaságok fakitermelése negyedévenként

Időszak	1953	1958	1962	1963
	%			
I. negyedév	45,3	46,7	41,7	28,1
II. negyedév	13,4	9,9	21,3	25,6
III. negyedév	7,9	6,2	13,7	21,6
IV. negyedév	33,4	37,2	23,3	24,7
Összesen	100,0	100,0	100,0	100,0

Motorfűrészek kihasználása az Állami Erdőgazdaságok fakitermelésében

Megnevezés	Mérték-egység	1953	1958	1963
Motorfűrészek leltári db-száma	db	57	767	1423
Motorfűrészszel termelt fatömeg	1000 m ³	16	573	2284
Egy leltári motorfűrészre eső gépi fakitermelés	m ³ /db	288	747	1605

kező idők legfontosabb feladata ezért a tudományos kutató munka kiterjesztése, kifejlesztése, eredményeinek folyamatos és gyors átvétele, minden feltétel biztosítása ahhoz, hogy a tudomány valóban hatékony és közvetlen termelő erővé váljon. *Fel kell ismerni az új termelési tendenciákat, rögzíteni kell belátható hatásukat és ki kell dolgozni követésük gyakorlati módszereit.* Ez kell, hogy alapja legyen a főhatóság munkájának a következő időszakban.

Magyarország erdőszülségének változása

Ország rész	Erdőterület, 1000 ha				Erdősülség, %			
	1948	1953	1958	1963	1948	1953	1958	1963
Dunántúl	607,5	650,5	651,3	720,5	16,6	17,7	17,9	19,7
Alföld	212,8	280,7	322,7	360,6	5,0	6,5	7,4	8,3
Észak	314,9	317,6	298,4	308,2	22,6	23,7	22,6	23,3
Összesen	1135,2	1248,8	1272,5	1389,3	12,2	13,4	13,7	14,9

Meggyőződés, hogy az Országos Erdészeti Főigazgatóság dolgozói nyugodt lelkiismerettel szemlélhetik a főhatóság tízéves munkáját, eredményeit. Ugyanakkor azonban azzal is tisztában kell legyenek, hogy az elkövetkező tíz évben jóval nagyobb feladatok előtt állanak. A termelésnek világszínvonalra emelése, azon tartása, majd a világszínvonal további alakítása elengedhetetlen társadalmi céljaink megvalósításához. Ez az ismeretek állandó bővítését, éber figyelmet és megfeszített munkát kíván mindenkitől. Remélem, hogy ezeknek a fokozott követelményeknek is eleget tudunk majd tenni.

Üdvözlét

a tízéves Országos Erdészeti Főigazgatóságnak

Amikor az Országos Erdészeti Főigazgatóság fennállásának tízéves jubileumáról emlékezünk meg, határozottan megállapíthatjuk, hogy a ráruházott feladatokat maradéktalanul végrehajtotta és rendelkezik azokkal a képességekkel, amelyek a szocializmust építő hazánk erdőgazdálkodása és faipara fejlesztésének továbbra is a legfelsőbb szinten vezetéséhez, irányításához szükségesek.

Az Erdészeti és Faipari Egyetem, de jögelődje, az Erdőmérnöki Főiskola is igen sokat köszönhet az Országos Erdészeti Főigazgatóságnak. Oktató, nevelő és kutató munkáját állandóan és eredményesen segítette.

Az Országos Erdészeti Főigazgatóság vezetősége mindenkor helyesen értelmezte azt a kölcsönös egymásra utaltságot, amely közte és az Egyetem között szükségszerűen fennáll. Megértette, hogy eredményes, a kor követelményeinek mindenben megfelelő, magas szintű irányító munkát csak akkor tud végezni, ha ehhez az Erdészeti és Faipari Egyetem megfelelő szakembereket bocsát rendelkezésére, és rendszeresen gondoskodik a mérnöktovábbképzésről. A műszaki színvonal, a termelékenység, az önköltségek csökkentés csak úgy alakul a követelményeknek megfelelően, ha az Egyetem kutató munkájának eredményeit minél előbb a gyakorlatban megvalósítja és gondoskodik arról, hogy a tudomány az irányítási területén mielőbb termelőerővé váljék.

Az Egyetem oktató kara tisztában van azzal, hogy csak akkor tudja ellátni felelősségteljes oktató, nevelő és kutató munkáját, ha szoros, közvetlen kapcsolatot tart fenn a termelő élettel, ha gondoskodik róla, hogy kutatási tevékenysége elsősorban a szakmai gyakorlat által felvetett problémák megoldására irányuljon, és a gondjaira bízott ifjúság nevelésében az elmélet és a gyakorlat helyes arányának biztosítására törekszik.